

O'ZBEKISTON IQTISODIYOT SEKTORIDA INGLIZ TILINI O'RGANISH ISTIQBOLLARI

*Navoiy innovatsiyalar universiteti
Iqtisodiyot yo'nalishi 1-bosqich talabasi*

Bafoyeva Sevinch

Filologiya va tillarni o'qitish kafedrası

Ingliz tili o'qituvchisi: Amanbayeva Oydin

Kirish

1991-yilda mustaqillikka erishganidan so'ng jiddiy ijtimoiy-siyosiy va iqtisodiy o'zgarishlarni boshidan kechirgan O'zbekistonning iqtisodiy sektorida ingliz tilini bilishning o'рни tobora ortib bormoqda. [1] O'zbekiston jahon iqtisodiyotiga integratsiyalashishga intilayotgani sababli, ayniqsa, jadal rivojlanayotgan turizm sanoatida ingliz tilida so'zlashuvchi mutaxassislarga talab ortdi. [2] [3] Biroq, bu talab to'liq qondirilmadi, chunki O'zbekistonda mavjud bo'lgan ingliz tilida so'zlashuvchi ekskursiya gidlari va tarjimonlari ko'p hollarda xalqaro tashrif buyuruvchilarning ehtiyojlarini samarali qondirish uchun zarur malaka darajasiga ega emas. [2] Ushbu tadqiqot ishi O'zbekistonning iqtisodiy sektorida ingliz tilini o'rganish istiqbollari o'rganishga qaratilgan bo'lib, ingliz tili ko'nikmalarini egallash va undan foydalanishga ta'sir etuvchi omillarga, shuningdek, jahon bozorida ishtirok etish uchun jihozlangan ishchi kuchini shakllantirishda O'zbekiston duch kelayotgan muammolar va imkoniyatlarga e'tibor qaratishdan iborat.

O'zbekiston iqtisodiyotida ingliz tilining ahamiyati

Ingliz tilining O'zbekiston iqtisodiyotidagi rolining ortib borishiga bir qancha omillar sabab bo'lmoqda. Birinchidan, mamlakatning bozor iqtisodiyotiga o'tishi va xorijiy sarmoyalarni jalb etish va xalqaro savdoni kuchaytirish borasidagi sa'y-harakatlari ingliz tilini mukammal egallagan shaxslarga bo'lgan ehtiyojni ko'rsatdi. [2] O'zbekiston jahon ishbilarmon doiralari bilan muloqotga kirishar ekan, ingliz tilida samarali muloqot qilish qobiliyati turizm va mehmondo'stlikdan tortib moliya va texnologiyagacha bo'lgan turli soha mutaxassislari uchun qimmatli boylikka aylandi. Qolaversa, O'zbekistonda turizm industriyasining paydo bo'lishi ingliz tilini bilishga bo'lgan talabning ortishiga xizmat qildi. Mamlakat o'zining boy madaniy merosini targ'ib qilishga va xalqaro mehmonlarni jalb qilishga intilayotgan bir paytda, ingliz tilida erkin muloqot qila oladigan ekskursiya gidlari, tarjimonlar va boshqa mutaxassislarga bo'lgan ehtiyoj dolzarb masalaga aylandi.

Ingliz tilini bilish darajasini oshirishdagi muammolar

O'zbekistonning iqtisodiy sektorida ingliz tilini bilish muhimligi e'tirof etilganiga qaramay, ingliz tilida so'zlashuvchi mutaxassislarning yetarlicha zaxirasini shakllantirishga to'sqinlik qilayotgan bir qancha muammolar mavjud.

Asosiy muammolardan biri sovet ta'lim tizimining merosi bo'lib, u birinchi navbatda ingliz tilini emas, balki rus tilini o'qitishga qaratilgan. Mamlakat mustaqillikka erishganidan so'ng O'zbekistonda ingliz tilining maqomi yuksalib borayotgan bo'lsa-da, ta'lim tizimi ingliz tilini o'qitishga bo'lgan talab ortib borayotganiga javob bera olmadi.

Manbalarda ta'kidlanganidek, ko'plab o'zbek talabalari, xususan, Qoraqalpoq viloyatidagi talabalar ingliz tilida leksik va kommunikativ ko'nikmalarini rivojlantirishda qiyinchiliklarga duch kelishmoqda. Bu muammo resurslarning cheklanganligi va mamlakatning ayrim hududlarida malakali ingliz tili o'qituvchilarining etishmasligi bilan yanada kuchaymoqda.

Ingliz tilini bilish darajasini oshirish imkoniyatlari va strategiyalari

Qiyinchiliklarga qaramay, O'zbekistonda o'z ishchi kuchining ingliz tilini bilish darajasini oshirish va ingliz tilining iqtisodiy sektorda ortib borayotgan ahamiyatidan foydalanish imkoniyatlari ham mavjud.

Istiqbolli yondashuvlardan biri manbalarda ta'kidlanganidek, TESL dasturlarini kengaytirishdir. Ushbu dasturlar nafaqat yuqori sifatli ingliz tilini o'rgatish, balki yanada mustahkam ta'lim tizimini rivojlantirishga hissa qo'shishi mumkin bo'lgan ingliz tili o'qituvchilarining yangi avlodini tayyorlashga yordam beradi.

Bundan tashqari, o'qitishning innovatsion metodologiyalari, masalan, teskari sinf yondashuvi o'quvchilarning nutqiy malakasini oshirishga va ularni ish joyidagi talablarga yaxshiroq tayyorlashga yordam beradi.

Bundan tashqari, O'zbekiston xalqaro hamjamiyat bilan aloqalarini mustahkamlashda davom etar ekan, hamkorlik tashabbuslari, talabalar almashinuvi va xalqaro hamkorlik imkoniyatlari paydo bo'lishi mumkin, bu esa o'zbeklarning ingliz tilini rivojlantirish va amaliyotda qo'llash imkoniyatlarini yanada kengaytiradi.

Adabiyotlar sharhi

Ushbu tadqiqot ishi uchun ko'rib chiqilgan manbalar ingliz tilining O'zbekiston iqtisodiy sektoridagi o'rni va funksiyalari haqida qimmatli fikrlarni beradi. Musaev va Salohiddinova tomonidan olib borilgan tadqiqot O'zbekistonda ingliz tilining, xususan, ta'lim va ijtimoiy sohalarida instrumental, shaxslararo va xayoliy funktsiyalari ortib borayotganini ko'rsatadi. [1] Bu O'zbekistonning tez rivojlanayotgan turizm sanoatida ingliz tilida so'zlashuvchi mutaxassislarga bo'lgan ehtiyojni ta'kidlagan Qo'chqorov va Saparovning xulosalari bilan mos keladi. [2]

Asipova va Mirzayev tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda o'zbek o'quvchilarining ingliz tilidagi leksik kompetensiyasi va kommunikativ ko'nikmalarini rivojlantirishda

duch keladigan muammolarga alohida e'tibor qaratilib, til o'qitishning yanada samarali metodologiyasi va resurslariga ehtiyoj borligi ta'kidlangan.

Metodologiya

Ushbu tadqiqot O'zbekistonning iqtisodiy sektorida ingliz tilini o'rganish istiqbollarini o'rganish uchun tegishli adabiyotlar va akademik manbalarni ko'rib chiqishga asoslangan sifatli tadqiqot usulidan foydalanildi. Ko'rib chiqilgan manbalar ingliz tili ta'limining hozirgi holati va uning O'zbekistonning iqtisodiy rivojlanishidagi o'rni, shuningdek, o'zbek ishchi kuchi o'rtasida ingliz tilini bilish darajasini oshirish bilan bog'liq muammolar va imkoniyatlar haqida to'liq ma'lumot berdi.

Manbalar tanqidiy tahlil qilindi, asosiy mavzular, tendentsiyalar va O'zbekiston iqtisodiyot sektorida ingliz tilini bilishning ahamiyati haqidagi munozarada ma'lumot beruvchi tushunchalar aniqlandi.

Natijalar

Adabiyotlar va akademik manbalarni ko'rib chiqish O'zbekistonning iqtisodiy sektorida ingliz tilini o'rganish istiqbollariga oid bir qancha muhim xulosalarni aniqladi:

1. Ingliz tilini bilishning O'zbekistonning iqtisodiy sektorida, xususan, turizm sanoatida ahamiyati ortib borayotgani keng e'tirof etilmoqda. [4] [2] [1].
1. Rus tilini o'qitishga e'tibor qaratgan Sovet ta'lim tizimi merosi O'zbekistonda yetarlicha ingliz tilida so'zlashuvchi mutaxassislarni shakllantirishda qiyinchiliklar tug'dirdi.
2. O'zbek o'quvchilari, ayniqsa Qoraqalpoq viloyatidagi talabalar resurslarning cheklanganligi va malakali ingliz tili o'qituvchilari tufayli ingliz tilida leksik va kommunikativ ko'nikmalarini rivojlantirishda ko'pincha qiynaladi.
3. O'zbekistonda ingliz tilini bilish darajasini oshirish imkoniyatlari qatoriga TESL dasturlarini kengaytirish, o'qitishning innovatsion metodologiyalarini integratsiyalash hamda xalqaro hamkorlik va sheriklik salohiyati kiradi.

Muhokama

Ushbu tadqiqot natijalari O'zbekistonning iqtisodiy sektorida, xususan, mamlakat mustaqilligidan so'ng jadal sur'atlar bilan kengayib borayotgan turizm sohasida ingliz tilini bilish talabi ortib borayotganini ko'rsatadi. [2]. Ko'rib chiqilgan manbalar shuni ko'rsatadiki, Sovet ta'lim tizimi merosi ingliz tilida so'zlashuvchi mutaxassislarning yetarli zaxirasini shakllantirishda qiyinchiliklar tug'dirsa-da, O'zbekiston o'z ishchi kuchining ingliz tilini bilish darajasini oshirish uchun turli imkoniyatlardan foydalanishi mumkin.

Aniqlangan asosiy muammolardan biri, ayniqsa, Qoraqalpoq viloyatida resurslar va malakali ingliz tili o'qituvchilarining cheklanganligi bo'lib, bu o'quvchilarning ingliz tilidagi leksik kompetensiyasi va kommunikativ ko'nikmalarini rivojlantirishga

to'sqinlik qilmoqda. Ushbu muammoni hal qilish uchun TESL dasturlarini kengaytirish ingliz tili o'qituvchilarining yangi avlodini tayyorlash va ingliz tilini o'qitish sifatini oshirishda hal qiluvchi rol o'ynashi mumkin. [3]

Bundan tashqari, o'qitishning innovatsion metodologiyalari, masalan, teskari sinf yondashuvi, o'quvchilarni yanada samaraliroq jalb qilish va nutq qobiliyatlarini yaxshilash, ularni ish joyidagi talablarga yaxshiroq tayyorlashga yordam beradi.

Xalqaro hamkorlik va sheriklik salohiyati O'zbekistonda ingliz tilini o'rganishni kuchaytirishga ham va'da beradi. Talabalar almashinuvi, qo'shma ilmiy loyihalar va TESL bo'yicha ilg'or tajriba almashish imkoniyatlari ingliz tilida so'zlashuvchi malakali ishchi kuchini rivojlantirishga hissa qo'shib, O'zbekistonga global maydonda o'sib borayotgan iqtisodiy imkoniyatlardan foydalanish imkonini beradi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, O'zbekistonning iqtisodiy sektorida, xususan, turizm sohasida ingliz tilini bilishning ahamiyati ortib borayotgani mamlakat uchun ham qiyinchiliklar, ham imkoniyatlar tug'dirmoqda. Sovet ta'lim tizimining merosi va resurslarning cheklanganligi ingliz tilida so'zlashuvchi mutaxassislarning yetarlicha zaxirasini rivojlantirishga to'sqinlik qilgan bo'lsa-da, O'zbekiston TESL dasturlarini kengaytirish, innovatsion o'qitish metodologiyalarini integratsiyalash va o'z ishchi kuchining ingliz tili bo'yicha malakasini oshirish va jahon iqtisodiyotida raqobatbardosh o'rinni egallash uchun xalqaro hamkorlik salohiyatidan foydalanishi mumkin. [5] [4] [1]

Adabiyotlar

- 1) "Broadening the boundaries of the Expanding Circle: English in Uzbekistan." doi: 10.1111/j.1467-971x.2007.00509.x.
- 2) "Problems with Uzbek tour guide students." doi: 10.1051/e3sconf/202341303012.
- 3) "Setting Up Shop in Uzbekistan: TESL Programs in New Markets." doi: 10.18823/asiatefl.2020.17.4.29.1524.
- 4) "Improving Lexical Competence of B2 Level English Learners in the Karakalpak Auditorium." doi: 10.13189/ujer.2020.082244.